

Halva ansiktet

Åsa Nilsson
Skapande bild distans 2021
Umeå universitet

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund	2
Teori	3
Metod	3
Resultat och analys	4
Diskussion	5
Referenslista	6
Bilagor	6

Inledning

Denna rapport redogör för hur 1 ansikte och och näs personliga drag kan förvandlas med dagsaktuella skönhetsideal. Anledningen till denna studie bottnar i ett intresse för medier rapportering om skönhetsingrepp som har har skapat men för livet hos enskilda individer. Jag vill undersöka olika konsekvenser som ett skönhetsingrepp kan få för det ursprungliga ansiktet.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur ett ansiktets former och karaktär förändras när det modelleras om. Utgångspunkt i arbetet har varit en gips avgjutning av mitt eget ansikte. Processen visade sig bli både bekant göring och främmandegöring.

Frågeställningar

Hur kommer mitt ansikte förändras efter denna makeover?

Uppstår det nya problem med utseendet efteråt?

Bakgrund

I media skrivs det om skönhet och makt. Om vikten att se bra ut för att få jobb (Söderlund, 2021). K-beauty är ett begrepp kring den sydkoreanska skönhetsindustrin. Den sydkoreanska staten är en drivande aktör i denna industri (Svedberg, 2017).

Starka krafter i samhällsstrukturen underblåser människors behov av att se bra bra ut. I i antologin *Konst, kön och blick* skriver Leena Marija Rossi om blickens roll, blickens politik. Hon menar att man som person är ett föremål för blicken vilket i förlängningen får inflytande det på maktförhållande i samhället (Lindberg, 2014).

Patricia Simmons essä från samma antologi belyser samma problematik men med utgångspunkt i renässansens porträttkonst. Hon skriver om en uppvisnings kultur där kvinnan är ett objekt för den manliga blicken. Renässanskvinnan fick offentlig uppmärksamhet samtidigt som hon granskades. Att visa upp sin sociala status var oerhört viktigt och det var med det visuella språket som detta förmedlades (Lindberg, 2014). I en klass för sig skriver Fanny Ambjörnsson om gymnasietjejjers tankar om utseende. Oavsett hur tjejerna ser ut finns där ett missnöje över sina utseenden. De får helt enkelt inte vara nöjda med sig själva, det ingår i konsten att vara tjej (Ambjörnsson, 2019). Detta tangerar mina egna erfarenheter då jag under min gymnasietid, själv blev tillfrågad av en tjejkompis om vilka komplex jag har. Jag är född med läpp- käk- gomspalt vilket har gett mig ett udda utseende. När jag inte svarade min skolkamrat det hon ville höra blev jag efter det utfrusen. Jag förväntades ha komplex över mitt utseende.

Detta är bakgrundsmaterial som ligger till grund för intresset att utforska dagens skönhetskultur.

Teori

Denna studie omfattar både genomförandefasen och det slutgiltiga konstverket. I modelleringsfasen skedde en bekantgöring i form av ökad förståelse för det egna ansiktets form och proportioner. Med bekantgöring placerar man in något främmande i en välkänd miljö där miljön sedan hjälper till att skapa en avsedd mening för det nya främmande (Marner & Skåreus, 2009).

Det egna bekanta ansiktet studeras i ett främmande utifrånperspektiv för att sedan bli bekant med betraktaren. Arnheim beskriver problematiken kring förkortningar i 2 dimensionella gestaltningar av ansikten. En enkel form kan uppfattas som platt istället där det är tänkt att en djupverkan ska intolkas. Ett ansikte som ses underifrån kan uppfattas som platt och groteskt.. I konsten avbildas ansikten ofta i asymmetriskt läge för att undkomma denna problematik. Avbildningar i udda vinklar är ovanligt (Arnheim, 2004). Vi är vana att se våra ansikten i halvprofil, betraktar man sedan sitt 3 dimensionella ansikte ur nya vinklar ser man sitt utseende på ett nytt sätt. Något som varken spegling eller foto återger. I takt med modelleringen sker en främmandegöring. Det kända utseendet förvandlas och ett nytt utseende tar form. Ett nytt främmande ansikte. Främmandegöring bryter mot det vardagliga. Något nytt och oväntat dyker upp och kontrasterar det invanda och välbekanta (Marner & Skåreus, 2009).

Det modellerade ansiktet i denna studie överförs till en pappersmask som får representera ett fysiskt resultat av modelleringen. Med bildsemiotiska grepp tillförs fler betydelser till det slutgiltiga konstverket och skapar en retorik kring gestaltningen. Det piktorala skiktet består av konstverkets yta, material och tecken. Det plastiska skiktet skapar ett innehåll och signalerar olika betydelser och tolkningsmöjligheter (Marner & Skåreus, 2009). Konstverket i sig är en pappersmask, målad och behandlad för att skapa funderingar hos betraktaren.

Metod

För att utforska hur mitt ansikte skulle kunna förändras av några populära skönhetsingrepp har jag använt mig av metoden simulacra. Ett simulacrum är en likhet med tänkt original, inte en kopia eller simulering (Asplund, 2003).

Jag arbetade med en gipsavgjutning av mitt ansikte och modellerade fram nya former med lera. Jag använde varken filler eller någon realistisk hud, där av metoden simulacra. Genom att söka på internet har jag studerat ett antal olika populära skönhetsåtgärder. Både lyckade och misslyckade. På ansiktsklinikernas hemsidor har jag hämtat inspiration till de åtgärder jag sedan använde i min studie. Det hela var ett experimentellt arbete. Jag började med en ansiktslyftning, rynkor i pannan slätades ut och ögonbrynen höjdes en bit ovanför pannbenets naturliga inramning av ögonen. Ögonen förstorades, de hängande ögonlocken avlägsnades. Näsan fick en rakare profil och symmetriska näsborrar. Överläpp och underläpp fylldes ut och kindbenen gjordes fylligare. Syftet var inte att skapa ett skulpturalt nytt ansikte utan meningen var att utgå från den befintliga ansiktsformen. Vid utfyllnad av läppar uppstod problem med mungiporna. De utfyllda läpparna fick en onaturlig övergång till muskulaturen i mungipan. Vidare orsakade en utfyllnad av överläppen nya problem. Mötet mellan läpp och näsa blev problematiskt. Skulle det rättas till skulle en käkoperation behövas. Ju mer jag fyllde ut ju fler märkliga förhållanden uppstod i utseendet. Själva görandet gav insikter om ansiktets proportioner.

Det färdigmodellerade ansiktet blev sedan grund för en mask i papper. Masken dekorerades med utskrivna, tumnagelstora selfie. Sex olika bilder föreställde mig i olika sinnesstämningar. De upprepades i slumpvis ordning på maskens kinder. Bilderna representerar glädje, sorg och andra mentala tillstånd. Övriga delar av masken guldfärgades, insidan målades för att binda rester av lera. Hela processen dokumenterades och publicerades i en blogg.

Resultat och analys

Resultatet av studien kan sammanfattas i två delar.

Form

Görandefasen gav nya erfarenheter och insikter om ansiktets form. Dokumentationsprocessen visade på det som Arnheim skriver om. Problem uppstår vid en 2 dimensionell avbildning av ett 3 dimensionellt objekt. Vid fotodokumenteringen av det modellerade ansiktet och senare den slutliga masken, blev jag tvungen att välja bildvinklar som gjorde fotot begripligt (se Bilaga). Den form man ser går inte direkt att överföra till en 2 dimensionell avbildning. Giacometti lär ha kämpat med avbildning av kroppens och ansiktets former. Formerna finns inte hos det avbildade utan i den bild som ska avbilda (Arnheim, 2004). I de bildvinklar av det vi är vana med, framifrån, halv- och helprofil gav utfyllnaderna en tydligare ansiktsform.

Däremot skapade de märkliga former när ansiktet studerats i andra, ovana bildvinklar. Kindbenen såg till exempel svullna ut och ansiktet blev bredare än själva skallbenet.

En semiotisk analys av paper mache masken.

Konstverket är på innehållsplanet en mask av papper som ger illusion av ett mänskligt ansikte (se Bilaga). Vi använder oss av scheman som vi byggt upp under vår livstid för att tolka en bild (Marner & Skåreus, 2009). Just schemat för ansikte är så elementärt att det är bland det första ett spädbarn lär känna. På denotationsnivå kan man också läsa av att masken delvis är dekorerad med guldfärg och delvis dekorerad med små bilder av ansikten. Insidan av masken är målad i en guldockrafärg. Ansiktet kan ses som naturalistiskt återgivet. Masken slutar innan hals, öron och hårfäste tar vid. Det plastiska skiktet berättar fler ledtrådar som tillsammans formar konstverkets innehåll. Ansiktsmasken som uttrycksmedel, fungerar ofta som någon form av identitetsbyte. På en maskerad till exempel ska ditt rätta jag döljas. Du kan samtidigt ikläda dig en ny identitet, ett alter ego om du så vill. Den mask som konstverket utgör representerar det fiktiva skönhetsingreppet som genomförts i denna studie. Färger tillskrivs olika betydelser och är ofta kulturellt betingade (Marner & Skåreus, 2009). Ungefär halva masken är målad med guldfärg som representerar status, rikedom och makt. Med ett nytt skönt yttre har en upphöjning i samhällsordningen skett.

De tidigare nämnda små bilderna är lite slumpvis utplacerade på maskens kinder. En markerad kant skiljer bilderna från guldfärgen. Skrapar man lite på ytan kan man skönja människan bakom masken. En människa som visar både sorg och glädje.

Masken som sådan består av ett hårt papper och det avbildade ansiktet är oförmöget att ändra uttryck. Ögonen är vidöppna men saknar iris och pupill, likt en klassisk staty. Då masken inte ska ställas ut rent fysiskt representeras den av foton. Dessa foton lägger till ytterligare dimensioner till tolkningen samtidigt som andra visuella tecken försvinner.

Sammanfattningsvis så besvaras de frågeställningar som är ställda i rapportens inledning. Den modellerande processen gav insikter om hur populära skönhetsingrepp skulle kunna förändra ett ansikte så pass mycket att den ursprungliga identiteten försvinner. Det sker en främmandegöring. Vidare visar denna studie på att utfyllnader kan skapa nya effekter på utseendet som man inte räknat med.

Diskussion

I dagen samhälle är det viktigt med en snygg profil exponerad på internet. Det är viktigt att se bra ut och många jobbsökningar vill ha en videoinspelning av den sökande. Populärt är också att ta selfie av sitt ansikte i den mest attraktiva vinkel man kan hitta. Många vill göra åtgärder i sitt ansikte för att försköna sitt yttre. I denna studie har jag tittat på hur ett ansikte förändras och hur dessa förändringar ter sig i andra bildvinklar än de som vi normalt är vana vid att betrakta oss i. Arbetet har gett en förståelse för att ansiktets proportioner förändras när delar av det fylls ut. Funderar man kring det Arnheim skriver, att formen finns i den bild som avbildar objektet och inte hos objektet i sig torde det vara bakvänt att ändra formen på sitt ansikte för att se bra ut på foto och i spegeln. I ett skolsammanhang skulle en workshop av liknande slag ge eleverna en självinsikt och en studie av hur vår bildvärld ofta visar en tillrättalagd, vinklad och modifierad bild av verkligheten. En fortsatt studie i detta tema skulle kunna titta närmare på hur 3 dimensionella kroppar återges 2 dimensionellt och hur det påverkar vår verklighetsuppfattning.

Referenslista

Ambjörnsson, F. (2019). I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2004. Stockholm. ISBN ISBN 9789177751113

Arnheim, R. (2004). Art and Visual Perception. University of California Press. ISBN 0520243838.

Asplund, J. (2003). Hur låter åskan?, förstudium till en vetenskapsteori. Göteborg, Korpen. ISBN: 91-7374-409-3 (inb.).

Lindberg, A.L. (2014). Konst, kön och blick. Lund, Studentlitteratur. ISBN 9789144102399.

Märner, A & Skåreus, E.(2009). Tilde ~ nummer 12. Print & Media, Umeå universitet. isbn: 978-91-7264-535-6.

Svedberg, R. (2017). K-Beauty-skönhet och makt. SVT.
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/k-beauty-skonhet-och-makt>.

Söderlund,O. (2021). Jobsökare för ful ratas av chefer. Dagens PS.
<https://www.dagensps.se/foretagare/foretag/jobbsokare-for-ful-ratas-av-chefer/>.

Bilagor

bilaga.pdf